

Brisele, 5.2.2015.
COM(2015) 51 final

KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU

**"KĻŪDAS LAUKU ATTĪSTĪBAS IZDEVUMOS: KĀDI IR TO CĒLOŅI UN KĀ TIE
TIEK NOVĒRSTI"**

KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ĪPAŠO ZIŅOJUMU "KĻŪDAS LAUKU ATTĪSTĪBAS IZDEVUMOS: KĀDI IR TO CĒLOŅI UN KĀ TIE TIEK NOVĒRSTI"

KOPSAVILKUMS

II. Komisija atzinīgi vērtē Palātas ziņojumu par kļūdu pamatcēloņu analīzi, kurā apkopoti pēdējo trīs gadu ticamības deklarāciju rezultāti un lielākoties apstiprināti galvenie secinājumi, kurus līdz šim bija izdarījusi Komisija tās dienestu darba dokumentā par kļūdu pamatcēloņu novērtēšanu lauku attīstības politikas īstenošanā un korektīvajiem pasākumiem, ko iesniedza Eiropas Parlamentam un Padomei 2013. gada jūnijā¹.

Palāta ziņo par 8,2 % lielu vidējo kļūdu īpatsvaru lauku attīstībā 2011.–2013. gadā. Tomēr Komisija norāda uz nelielu kļūdu īpatsvara samazinājumu ELFLA (no 8,4 % 2011. gadā līdz 7,9 % 2013. gadā).

Šis kļūdu īpatsvars ir lielāks nekā atsevišķie rādītāji, ko katru gadu publicē Eiropas Revīzijas palāta gada ziņojuma 4. nodaļā. Iemesls ir tas, ka šajā analīzē ir aptverts 461 darījums no visiem 532 darījumiem trīs gados (veselības, vides un zivsaimniecības politikā). Šajā ziņojumā neietvertajā 71 darījumā vidējais kļūdu īpatsvars ir zemāks. Komisija arī norāda, ka Palāta nosaka izlasi un aprēķina gada kļūdu īpatsvaru politikas līmenī (lauku attīstība, vide, zivsaimniecība un veselība).

Lauku attīstībā ir 90 % visu politikas izdevumu, un kopumā tā ir vairāk pakļauta kļūdām nekā citas jomas šajā politikas grupā. Liela loma augstajā kļūdu īpatsvarā bija dažu atbilstības prasību sarežģītībai lauku attīstības pasākumos.

III. Kopš 2012. gada Komisija risina augstā kļūdu īpatsvara problēmu, pieprasot dalībvalstīm rīcības plānus un uzraugot to īstenošanu. Pamatojoties uz gūto pieredzi un Revīzijas palātas ieteikumiem, šie rīcības plāni laika gaitā ir uzlaboti.

Ne vienmēr visu darbību paredzamie rezultāti būs novērojami īstermiņā, jo īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas tiek īstenoti daudzgadu saistību ietvaros. Tomēr kopējo centienu samazināt kļūdu īpatsvaru ar rīcības plānu īstenošanu pirmie rezultāti jau ir redzami, jo ir samazinājies kļūdu īpatsvars lauku attīstībā 2013. gadā.

Komisija turpinās uzraudzīt rīcības plānu īstenošanu gan no revīzijas, gan darbību viedokļa, izmantojot divpusējas sanāksmes, uzraudzības komitejas un gada pārskata sanāksmes.

V. Komisija savās revīzijās ir atklājusi nepilnības arī publiskajos iepirkumos. Šajā saistībā jau ir veiktas būtiskas finanšu korekcijas.

Publiskie iepirkumi ir viens no centrālajiem elementiem lauku attīstības rīcības plānos.

Tomēr jānorāda, ka neatbilstība publisko iepirkumu noteikumiem nenozīmē, ka 100 % izdevumu ir neatbilstīgi. Pēc būtības projekta mērķi var sasniegt, un tas var sniegt pievienoto vērtību.

Komisija 2014.–2020. gadam jau ir sniegusi norādījumus iesaistītajām iestādēm par izvairīšanos no biežākajām kļūdām Eiropas strukturālo un investīciju fondu projektos. Šīs pamatnostādnes iesniedza vadošajām iestādēm un maksājumu aģentūrām seminārā par kļūdu īpatsvaru, kas notika 2014. gada oktobrī.

---

¹ SWD(2013) 244, 27.6.2013.

VI. Revīzijas *atbilstības procedūrās* uzrauga būtiskākās nepilnības lauksaimniecības produktu ražošanas atbalsta pasākumā.

Saistībā ar tīšiem pārkāpumiem Komisija ievieš krāpšanas apkarošanas stratēģiju, organizējot seminārus par šo tematu vairākās dalībvalstīs.

Komisija piekrīt šim secinājumam.

Komisija turpinās sniegt dalībvalstīm ieteikumus un pamatnostādnes, kā arī izplatīs labāko praksi kontroles sistēmas uzlabošanai, lai izvairītos no kļūdām.

Turklāt maksājumu aģentūrām ir jāizpilda Regulas (ES) Nr. 907/2014 (programma 2014.–2020. gadam) 1. pielikumā noteiktie akreditācijas kritēriji pirms jebkādu maksājumu veikšanas. Komisijas dienesti pārbauda akreditāciju *ex-post* revīzijās.

VIII. Agrovīdes shēmas — saistībā ar ierobežotiem stimuliem labuma guvējiem ievērot lauksaimniecības saistības — ataino lauksaimnieku brīvprātīgu apņemšanos nodrošināt vides labumus un sabiedriskos labumus, kas pārsniedz obligātās prasības. Agrovīdes maksājumu kompensējošā būtība (ietverot radušās izmaksas un negūtos ienākumus) neparedz tūlītēju ekonomisku labumu lauksaimniekiem, kaut arī ilgākā termiņā tie ir iespējami.

Attiecībā uz „zemo” saistību kontroles līmeni saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem gadījumos, kad pārbaudēs uz vietas atklāj būtiskas neatbilstības, dalībvalstīm ir pienākums palielināt labuma guvēju procentuālo īpatsvaru pārbaudēs uz vietas. Šī nosacījuma pareizu piemērošanu pārbauda Komisija atbilstības revīzijās.

Lauksaimniecības saistību kontroles līmenis ir noteikts 100 % administratīvajām pārbaudēm un 5 % pārbaudēm uz vietas. Vadības un kontroles izmaksas, ko publicēja 2013. gada revīzijas ziņojumā, bija EUR 4 miljardi visā KLP. Tāpēc būtu jāpievērš uzmanība kontroles pasākumu efektivitātei, nevis to skaita palielināšanai.

Attiecībā uz sankcijām Komisija uzskata, ka, kaut arī sankcijām par neatbilstībām ir jābūt samērīgām, tās jā saglabā kā preventīvs līdzeklis.

IX. Pamatojoties uz SWD(2013) 244, rīcības plānu izstrādi uzskatīja par preventīvu procesu, kura pamatā ir pašu dalībvalstu novērtējums attiecībā uz pamatcēloņiem, kam bija ietekme uz kļūdu īpatsvaru. Šajā procesā pakāpeniski ir paredzēta iespēja reaģēt, ņemot vērā revīzijas konstatējumus un piedāvājot konkrētas korektīvas darbības. Joprojām uzdevuma daļa ir divkāršā iespēja (preventīva un reaģējoša). Rīcību programmu pēdējie atjauninājumi liecina, ka 50 % visu darbību ierosināja konkrēti Palātas vai Komisijas konstatējumi, taču otras puses pamatā bija pašu dalībvalstu novērtējums.

Turklāt visu 2014.–2020. gada lauku attīstības programmās iekļauto pasākumu pārbaudāmības un kontrolējamības *ex-ante* novērtējumā ir ietverts arī kļūdu īpatsvara risks no prevencijas viedokļa.

X. Komisija piekrīt viedoklim, ka ir svarīgi rast pienācīgu līdzsvaru starp noteikumu skaitu un sarežģītību, vienlaikus garantējot izdevumu likumību un pareizību.

XI.

a) Komisija piekrīt ieteikumam. Konkrēti Palātas ierosināti jautājumi būtu jārisina rīcības plānos tikai tad, ja ir atklātas nepilnības. Komisija saprot to, cik svarīgi ir norādījumi saistībā ar kļūdu trīs pamatcēloņiem un labākās prakses izplatīšanu. Šo jautājumu risinās Eiropas Lauku attīstības tīklā un semināros.

Turklāt Komisija jau ir sniegusi dalībvalstīm konkrētus norādījumus par publiskajiem iepirkumiem un lauksaimniecības-vides-klimata pasākumu, tostarp divkāršu finansējumu.

Tīša noteikumu apiešana ir Krāpšanas apkarošanas stratēģijas un šim jautājumam īpaši paredzētu vairākās dalībvalstīs organizētu semināru daļa.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam. Komisija pašlaik vērtē jauno programmu kontrolējamību un pārbaudāmību un runās par atklātajiem trūkumiem uzraudzības komitejās un gada pārskata sanāsmēs ar vadošajām iestādēm.

Turklāt revīzijas konstatējumi tiks cieši uzraudzīti, lai noteiktu un novērstu jebkuru kļūdu avotu valstu īstenošanas noteikumos, kuros nepieciešamības gadījumā nekavējoties jāveic izmaiņas.

Mācībās, kas gūtas no programmu un valstu noteikumu īstenošanas, dalīsies ELAT un īpašos semināros par kļūdu īpatsvaru.

c) Komisija daļēji piekrīt ieteikumam, jo tā nevar spriest par šādas analīzes tvērumu un rezultātu vai likumdevēju izdarītajām politikas izvēlēm nākamajam plānošanas periodam.

Komisija 2017. gadā sagatavos stratēģisku ziņojumu par fondu, apkopojot dalībvalstu iesniegtos gada progresu ziņojumus (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 53. pants). Turklāt Komisija un dalībvalstis novērtēs lauku attīstības programmu darbības rezultātus Regulas (ES) Nr. 1303/2013 21. pantā paredzētajā pārskatīšanas procesā. Ņemot vērā šos un citus pierādījumus (piemēram, revīzijas konstatējumus), Komisija vērtēs politikas koncepciju un faktisko nepieciešamību sniegt priekšlikumus nākamajam plānošanas periodam.

Plānošanas perioda beigās Komisija veiks katra atbalsta pasākuma pastāvīgās nepieciešamības rūpīgu analīzi, pirms sniegt priekšlikumu nākamajam plānošanas periodam, kā to darīja pašreizējā periodā.

Komisija piekrīt, ka pēc iespējas ir jāizmanto administratīvās pārbaudes, kaut arī tā norāda, ka lielākajā daļā gadījumu tas nav iespējams agrovides darbībās.

IEVADS

1. ES piešķir 96 miljardus, bet dalībvalstu plānotais ieguldījums ir 55 miljardi.

4. Palāta ziņo par 8,2 % lielu vidējo kļūdu īpatsvaru 2011.–2013. gadā lauku attīstībā. Tomēr Komisija norāda uz nelielu kļūdu īpatsvara samazinājumu ELFLA (no 8,4 % 2011. gadā līdz 7,9 % 2013. gadā).

Šis kļūdu īpatsvars ir lielāks nekā atsevišķie rādītāji, ko katru gadu publicē Eiropas Revīzijas palāta gada ziņojuma 4. nodaļā. Iemesls ir tas, ka šajā analīzē ir aptverts 461 darījums no visiem 532 darījumiem trīs gados (veselības, vides un zivsaimniecības politikā). Šajā ziņojumā neietvertajā 71 darījumā vidējais kļūdu īpatsvars ir zemāks. Komisija arī norāda, ka Palāta nosaka izlasi un aprēķina gada kļūdu īpatsvaru politikas līmenī (lauku attīstība, vide, zivsaimniecība un veselība).

Lauku attīstībā ir 90 % visu politikas izdevumu, un kopumā tā ir vairāk pakļauta kļūdām nekā citas politikas grupas jomas. Dažu attiecināmības prasību sarežģītībai lauku attīstības pasākumos bija liela nozīme augstajā kļūdu īpatsvarā.

5. Kļūdu īpatsvars ne vienmēr nozīmē, ka politikas mērķi nav sasniegti, ko varētu apgalvot tikai, novērtējot atbalstīto darbību rezultātus. Lai sasniegtu lauku attīstības politikas mērķus, noteiktas grūtības saistībā ar politikas īstenošanu ir neizbēgamas, ņemot vērā vērienīgos lauku attīstības (LA) mērķus. Ņemot vērā šo, jāatzīst, ka būs ļoti grūti sasniegt 2 % vai zemāku kļūdu īpatsvaru, neizmantojot nepamatotus kontroles resursus par aizliegtu izmaksu apmēru.

ATRASTO KĻŪDU VEIDI UN IZPLATĪBA

12. Attiecībā uz Palātas norādītajiem kļūdu veidiem jānorāda, ka Komisija savās ieguldījumu pasākumu un ar jomu saistīto shēmu revīzijās atklāja līdzīgus trūkumus kā Revīzijas palāta.

Attiecīgajām dalībvalstīm ir noteiktas finanšu korekcijas (vai pašlaik tiek veiktas atbilstības noskaidrošanas procedūras, lai piemērotu šādas korekcijas), lai aizsargātu ES budžetu. Turklāt, ja tika atklāti trūkumi, attiecīgajām dalībvalstīm pieprasīja veikt korektīvas darbības.

14. Lauku attīstības politika tiek īstenota ar valsts vai reģionālu lauku attīstības programmu. Lielākā daļa kļūdu attiecas uz īpašajiem apstākļiem, kas noteikti programmās un citos valsts noteikumos. Tie ir nepieciešami, lai īstenotu politiku, taču dalībvalstu problēma ir ierobežot šos valsts noteikumus nepieciešamajā mērā politikas mērķu sasniegšanai.

2014.–2020. plānošanas periodā visās attīstības programmās ir jāiekļauj pasākumu pārbaudāmības un kontrolējamības *ex-ante* novērtēšana, ko kopā veic vadošā iestāde un maksājumu aģentūra.

26. Savās revīzijās Komisija atklāja trūkumus arī saistībā ar publisko iepirkumu procedūrām. Saistībā ar šo jau ir izdarītas finanšu korekcijas.

Publiskie iepirkumi ir viens no centrālajiem elementiem lauku attīstības rīcības plānos.

Tomēr jānorāda, ka iepirkuma neatbilstība nenozīmē, ka 100 % izdevumu ir neatbilstīgi. Pēc būtības projekta mērķi var sasniegt, un tas var sniegt pievienoto vērtību.

Turklāt Komisija 2013. gada 19. decembrī pieņēma pamatnostādnes finanšu korekciju noteikšanai, ko publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumu gadījumos Komisija piemēro izdevumiem, kurus finansē Savienība saskaņā ar dalīto pārvaldību.² Saskaņā ar šīm pamatnostādnēm publisko iepirkumu noteikumu pārkāpumi ir jāvērtē, pamatojoties uz proporcionalitātes principu.

Dalībvalstīm jau ir iesniegtas norādes par biežākajiem pārkāpumiem Eiropas strukturālo un investīciju fondu vadībā (4. seminārs „Kļūdu īpatsvars”, 2014. gada oktobris).

27. Attiecībā uz 1. tabulu:

Rumānija: paziņoto kļūdu atklāja Eiropas Revīzijas palāta *DAS* 2012. gadā. Rumānijas Kļūdu īpatsvara rīcības plānā ir iekļauti pasākumi, lai novērstu nepilnības publisko iepirkumu procedūrās.

Nīderlande: province 2012. gadā ar atpakaļejošu datumu anulēja iepirkumu noteikumus, kas stājās spēkā 2010. gada 1. janvārī. Tomēr šajā gadījumā to nevajadzēja darīt. Komisija to uzrauga kopā ar dalībvalsti.

Vācija (Brandenburga-Berlīne): Tā kā pēdējās saistības attiecībā uz platjoslas internetu varētu tikt izpildītas 2012. gadā, nevar veikt papildu preventīvas un korektīvas darbības. 2014.–2020. gada periodā atbalsts platjoslas internetam vairs nav paredzēts.

2. izcēlums. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tieši esošajiem piegādātājiem

Zviedrija ir iekļāvusi „publiskos iepirkumus” kā kļūdu pamatcēloni un korektīvas un preventīvas darbības savā kļūdu īpatsvara rīcības plānā.

32. 2. tabulā minētās nepilnības ir iekļautas attiecīgajos rīcības plānos, kuru mērķis ir uzlabot administratīvās kontroles sistēmu.

35. Komisija piekrīt viedoklim, ka vienkāršošana nedrīkst likt šķēršļus pareizai finanšu vadībai.

Jaunajā tiesiskajā regulējumā KLP 2014.–2020. gadam ir ietverti vienkāršošanas faktori, kas neietekmē negatīvi pareizu finanšu vadību (piemēram, fiksētas summas maksājumi, standarta

---

² Komisijas Lēmums C(2013)9527

izmaksas). Regulas (ES) Nr. 1305/2013 60. pantā ir noteikts, ka attiecināmi ir tikai ieguldījumu izdevumi, kas radušies pēc tam, kad ir iesniegts pieteikums atbalsta saņemšanai.

3. izcēlums. Efektīva attiecināmības kritērija atcelšanas piemērs

Nepilnības ir iekļautas attiecīgajos rīcības plānos, kuru mērķis ir uzlabot administratīvās kontroles sistēmu.

Saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu tas vairs nav iespējams. Skatīt atbildi uz 35. punktu.

38. Vienreizējs maksājums kā jauno lauksaimnieku atbalsta gadījumā var neatbilst citiem pasākumu politikas mērķiem. Tāpēc īstenošanas vienkāršošanai ir jānodrošina pienācīgs līdzsvars starp politikas mērķu sasniegšanu un pareizu finanšu vadību. Labums, ko gūst no kļūdu īpatsvara samazināšanas, nedrīkstētu būt vienīgais vērā ņemamais faktors.

40. Komisija vēlas norādīt, ka dalībvalstis ir atklājušas un ziņojušas par 0,11 % lauku attīstības izdevumu, kas saistīti ar krāpnieciskām darbībām³.

43. Komisijas savās revīzijās atklāja nepilnības mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) kritērija pārbaudē un to, ka nav ievērotas attiecīgās publisko iepirkumu procedūras. Ja tika atklāti trūkumi, attiecīgajām dalībvalstīm ir noteiktas neto finanšu korekcijas (vai pašlaik tiek veiktas atbilstības noskaidrošanas procedūras šādu korekciju piemērošanai), lai aizsargātu ES budžetu. Turklāt, attiecīgajām dalībvalstīm pieprasīja veikt korektīvas darbības.

Pašreizējā tiesiskajā regulējumā 2014.–2020. gadam nav noteikti ierobežojumi attiecībā uz uzņēmuma lielumu, lai tas varētu saņemt atbalstu ieguldījumiem fiziskos aktīvos. Dalībvalstis var piešķirt atbalstu konkrētiem saņēmējiem, pamatojoties uz *SWOT* secinājumiem un vajadzību novērtējumu. Šīm papildu prasībām ir jābūt kontrolējamām un pārbaudāmām.

46. Līdzīgus noteikumus piemēros 2014.–2020. gadā.

48. Komisija piekrīt viedoklim, ka dalībvalstis varētu noteikt daudz Palātas atklāto kļūdu. KLP noteikumos dalībvalstīm ir sniegti visi nepieciešamie instrumenti, lai novērstu lielāko daļu kļūdu risku.

Komisija turpinās sniegt dalībvalstīm ieteikumus un pamatnostādnes, kā arī izplatīs labāko praksi kontroles sistēmas uzlabošanai, lai izvairītos no kļūdām.

5. izcēlums. Dalībvalstu iestāžu veikto administratīvo pārbažu nepietiekamas kvalitātes piemēri

Nepilnības ir iekļautas attiecīgajos rīcības plānos, kuru mērķis ir uzlabot administratīvās kontroles sistēmu.

51. Savās revīzijās Komisija atklāja nepilnības arī saistībā ar administratīvo pārbažu veikšanu. Attiecīgajām dalībvalstīm pieprasīja veikt korektīvas darbības, un attiecīgajos gadījumos piemēroja finanšu sankcijas.

57. Savās revīzijās Komisija arī atklāja nepilnības agrovides saistību pārbaudēs, un attiecīgajām dalībvalstīm pieprasīja veikt korektīvas darbības. Turklāt attiecīgajām dalībvalstīm piemēroja finanšu sankcijas.

---

³ Komisijas Ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Eiropas Savienības finansiālo interešu aizsardzība — Cīņa pret krāpšanu. 2013. gada ziņojums COM(2014) 474 *final*.

7. izcēlums. Vienkāršu agrovides saistību neievērošanas piemēri

Trūkumi Maltā galvenokārt ir tāpēc, ka agrovides pasākumu atbalsta saņēmēji neievēro saistības. Maltas administrācija ir veikusi mērķtiecīgus informēšanas pasākumus un ir sniegusi individuālas apmācības konkrētiem labuma guvējiem.

59. Agrovides shēmas ataino lauksaimnieku brīvprātīgu apņemšanos nodrošināt vides ieguvumus un vides sabiedriskos labumus, kas pārsniedz obligātās prasības. Agrovides maksājumu kompensējošā būtība (ietverot radušās izmaksas un negūtos ienākumus) neparedz tūlītēju ekonomisku labumu lauksaimniekiem, kaut arī ilgākā termiņā tie ir iespējami.

62. Attiecībā uz „zemo” agrovides saistību kontroles līmeni saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, kad pārbaudēs uz vietas atklāj lielu skaitu neatbilstību atbalsta shēmā vai atbalsta pasākumā vai reģionā vai reģiona daļā, dalībvalsts pienākums ir palielināt labuma guvēju procentuālo īpatsvaru pārbaudēs uz vietas.

Atkarībā no dalībvalsts un atsevišķa pasākuma faktiskais pārbaudē uz vietas īpatsvars varētu būt virs 5 %. Šī noteikuma pareizu piemērošanu Komisija pārbauda atbilstības revīzijās.

Pārbaudēs uz vietas ir jāpārbauda visi attiecināmības kritēriji, saistības un citi pienākumi. Ja kaut ko no tā nevar pārbaudīt uzreiz pārbaudē uz vietas, jāorganizē otrs apmeklējums.

63. Saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem administratīvajās pārbaudēs iekļauj visus elementus, kas ir iespējami un piemēroti kontrolei, izmantojot administratīvus līdzekļus (tostarp agrovides saistību ievērošanu).

Komisija savās atbilstības revīzijās pārbauda arī to, vai papildus pārbaudēm uz vietas var veikt arī administratīvas pārbaudes. Attiecīgos gadījumos dalībvalstīm sniedz ieteikumus un piemēro finanšu korekcijas.

Turklāt 2014.–2020. gada KLP jaunajā tiesiskajā regulējumā ir noteikumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstīm ir jānodrošina, ka visi īstenot paredzētie lauku attīstības pasākumi ir pārbaudāmi un kontrolējami. Lauku attīstības programmā jāiekļauj pasākumu pārbaudāmības un kontrolējamības *ex-ante* novērtējums.

64. Komisija uzskata, ka, kaut arī sankcijām par neatbilstībām ir jābūt samērīgām, tās jā saglabā kā preventīvs līdzeklis.

Saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu, aprēķinot samazinājumu, ir jāņem vērā arī atkārtotās. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu, vai definēt tiesību aktos ietverto kritēriju faktisko piemērošanu, kā arī konkrētu īpatsvaru un summas.

65. Ja saistību neievērošana ir būtiska, labuma guvējam nepiešķir atbalstu ne gadā, kad konstatēta neatbilstība, ne nākamajā gadā.

10. izcēlums. Dalībvalstu izvirzītie papildu attiecināmības nosacījumi mazāk labvēlīgo apgabalu maksājumiem

Nepilnības ir iekļautas attiecīgajos rīcības plānos, kuru mērķis ir uzlabot administratīvās kontroles sistēmu.

74. Kopš 2012. gada Komisija risina augstā kļūdu īpatsvara problēmu, pieprasot no dalībvalstīm rīcības plānus un uzraugot to īstenošanu. Pamatojoties uz gūto pieredzi un Revīzijas palātas ieteikumiem, šie rīcības plāni laika gaitā ir uzlaboti.

Ne vienmēr visu darbību paredzamie rezultāti būs novērojami īstermiņā, jo īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas tiek īstenoti daudzgadu saistību ietvaros. Tomēr Komisijas un dalībvalstu kopējo

centienu samazināt kļūdu īpatsvaru ar rīcības plānu īstenošanu pirmie rezultāti jau ir redzami, jo ir samazinājies kļūdu īpatsvars lauku attīstībā 2013. gadā.

Komisija turpinās uzraudzīt rīcības plānu īstenošanu gan no revīzijas, gan darbību viedokļa, izmantojot divpusējas sanāksmes, uzraudzības komitejas un gada pārskata sanāksmes.

75. Jaunajā KLP Regulā (ES) Nr. 1306/2013 ir pastiprinātas Komisijas pilnvaras. 41. panta 2. punktā ir noteikts, ka starpposma maksājumus dalībvalstīm var pārtraukt vai samazināt, ja atklāj, ka valsts kontroles sistēmas galvenie elementi nav efektīvi vai nav īstenoti nepieciešamie korektīvie pasākumi. 36. panta 7. punktā ir noteikts, ka starpposma maksājumu pārtraukšana ir pirmais ātri un reaktīvi izmantojamais rīks gadījumā, ja rodas šaubas par maksājumu likumību un pareizību.

Turklāt, lai izvairītos no finanšu korekcijām, katrai maksājumu aģentūrai, par kuru AGRI ĢD gada darbības ziņojumā ir paustas bažas, būs jārīkojas nekavējoties.

Komisija uzskata, ka, kaut arī sankcijām par neatbilstībām ir jābūt samērīgām, tās jā saglabā kā preventīvs līdzeklis.

76. Revīzijas konstatējumus sistemātiskāk izsekoja jaunākajos rīcības plānu atjauninājumos (2014. gada septembrī). Dalībvalstīm bija daudz lielākā mērā jāņem vērā Palātas un Komisijas revīziju konstatējumi. Patiešām, 46 % dalībvalstu iesniegto pasākumu bija saistīti ar konkrētiem revīziju konstatējumiem, no kuriem 50 % bija no Palātas ziņojumiem.

Jānorāda arī, ka visus būtiskākos gadījumus, par ko ziņojusi Palāta, uzrauga Komisija, tostarp atbilstošos gadījumos atbilstības procedūrā.

77. Līdz ar rīcības plānu trešo atjauninājumu 2014. gada septembrī dalībvalstīm pieprasīja nodrošināt uzraudzības rādītājus un pēdējos zināmos rezultātus, lai uzlabotu rīcību lietderību.

78. Lauku attīstības un lauksaimniecības fondu komitejas četras kopējas sanāksmes, kas līdz šim bija veltītas tikai kļūdu īpatsvaram (semināri), ir sistemātisks process, kurā notiek dalīšanās labā un inovatīvā praksē. Turklāt jānorāda, ka papildus semināriem un ELAT darbībām labākās prakses apmaiņa notiek arī oficiālajās Lauku attīstības komitejas sanāksmēs un visu dalībvalstu maksājumu aģentūru direktoru trīs gada sanāksmēs.

No 2015. gada Eiropas Lauku attīstības tīkls (ELAT) būs vēl viens instruments labākās prakses izplatīšanai 2014.–2020. gadā. ELAT organizēs īpašus pasākumus, dalīsies atbilstošajā informācijā un iesaistīs ieinteresētās puses informētības palielināšanas iniciatīvās.

79. Komisija nodrošina regulāru informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm par jautājumiem, kas saistīti ar kļūdu īpatsvaru, un ir nodrošinājusi vispārēju vadlīniju kopumu par lauku attīstības pasākumiem un citiem saistītajiem horizontālajiem jautājumiem (piemēram, vienkāršotu izmaksu risinājumiem, publisko iepirkumu noteikumiem).

Jo īpaši SWD(2013) 244 par kļūdu īpatsvaru lauku attīstībā ir iekļauts biežāko pamatcēloņu kopums, kas galu galā varētu attiekties uz visām dalībvalstīm, kam ir jānosaka, kuri pamatcēloņi tās ietekmē, paredzot atbilstošas novēršanas darbības.

80. Trūkumus, ko pierāda revīzijas konstatējumi, uzrauga Komisija, un dalībvalstīm sistemātiski pieprasa tās risināt rīcības plānos.

81. Dalībvalstu veiktais (preventīvo) pasākumu pārbaudāmības un kontrolējamības novērtējums, kā arī ciešā revīzijas konstatējumu uzraudzīšana ļaus uzlabot rīcības plānu efektivitāti, kā to pierāda 2014. gada oktobra atjauninājums.

90. Palātas minēto pārmaiņu ieviesa, jo izmaksas, kas saistītas ar administratīvā soda piemērošanu mazām summām, varētu būt nesamērīgas ar ieguvumiem, tādējādi apdraudot pareizu finanšu vadību.

91. Komisija pilnībā apzinās, cik nozīmīgi ir nākamie pasākumi regulatīvajā procesā. Attiecībā uz to ir pastiprināti dalībvalstu pienākumi, pieprasot gan vadošajām iestādēm, gan maksājumu aģentūrām veikt plānoto programmu pārbaudāmības un kontrolējamības *ex-ante* novērtējumu. Turklāt tagad Komisija izmanto tādus pastiprinātus preventīvus rīkus kā maksājumu atlikšana un pārtraukšana, kam varētu būt preventīva ietekme uz kļūdām.

Kā apstiprina Palāta savā Īpašajā ziņojumā, pārmērīga regulēšana (papildu un nepamatoti valsts/reģionālie noteikumi) tikai nedaudz ietekmē kļūdu īpatsvaru.

93. Kopš 2012. gada Komisija risina augstā kļūdu īpatsvara problēmu, pieprasot no dalībvalstīm rīcības plānus un uzraugot to īstenošanu. Pamatojoties uz gūto pieredzi un Revīzijas palātas ieteikumiem, šie rīcības plāni laika gaitā ir uzlaboti.

Ne vienmēr visu darbību paredzamie rezultāti būs novērojami īstermiņā, jo īpaši attiecībā uz pasākumiem, kas tiek īstenoti daudzgadu saistību ietvaros. Tomēr Komisijas un dalībvalstu kopējo centienu samazināt kļūdu īpatsvaru ar rīcības plānu īstenošanu pirmie rezultāti jau ir redzami, jo ir samazinājies kļūdu īpatsvars lauku attīstībā 2013. gadā.

Komisija turpinās uzraudzīt rīcības plānu īstenošanu gan no revīzijas, gan darbību viedokļa, izmantojot divpusējas sanāksmes, uzraudzības komitejas un gada pārskata sanāksmes.

95.

Pirmā daļa:

Komisija savās revīzijās ir atklājusi nepilnības arī šajos jautājumos. Šajā saistībā jau ir veiktas būtiskas finanšu korekcijas.

Publiskie iepirkumi un saistību nepildīšana ir centrālie elementi lauku attīstības rīcības plānos.

Tomēr jānorāda, ka neatbilstība publisko iepirkumu noteikumiem nenozīmē, ka 100 % izdevumu ir neatbilstīgi. Pēc būtības projekta mērķi var sasniegt, un tas var sniegt pievienoto vērtību.

Otrā daļa:

Komisija piekrīt šim secinājumam.

Komisija turpinās sniegt dalībvalstīm ieteikumus un pamatnostādnes, kā arī izplatīs labāko praksi kontroles sistēmas uzlabošanai, lai izvairītos no kļūdām.

Turklāt maksājumu aģentūrām ir jāizpilda Regulas (ES) Nr. 907/2014 (programma 2014.–2020. gadam) 1. pielikumā noteiktie akreditācijas kritēriji pirms jebkādu maksājumu veikšanas. Komisijas dienesti pārbauda akreditāciju *ex-post* revīzijās.

96. Agrovides shēmas — saistībā ar ierobežotiem stimuliem labuma guvējiem ievērot lauksaimniecības saistības — ataino lauksaimnieku brīvprātīgu apņemšanos nodrošināt vides labumus un sabiedriskos labumus, kas pārsniedz obligātās prasības. Agrovides maksājumu kompensējošā būtība (ietverot radušās izmaksas un negūtos ienākumus) neparedz tūlītēju ekonomisku labumu lauksaimniekiem, kaut arī ilgākā termiņā tie ir iespējami.

Attiecībā uz „zemo” saistību kontroles līmeni saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem gadījumos, kad pārbaudēs uz vietas atklāj būtiskas neatbilstības, dalībvalstīm ir pienākums palielināt labuma guvēju procentuālo īpatsvaru pārbaudēs uz vietas. Šī nosacījuma pareizu piemērošanu pārbauda Komisija atbilstības revīzijās.

Lauksaimniecības saistību kontroles līmenis ir noteikts 100 % administratīvajām pārbaudēm un 5 % pārbaudēm uz vietas. Vadības un kontroles izmaksas, ko publicēja 2013. gada revīzijas ziņojumā, bija EUR 4 miljardi visā KLP. Tāpēc būtu jāpievērš uzmanība kontroles pasākumu efektivitātei, nevis to skaita palielināšanai.

Attiecībā uz sankcijām Komisija uzskata, ka, kaut arī sankcijām par neatbilstībām ir jābūt samērīgām, tās jāsiglabā kā preventīvs līdzeklis.

97. Pamatojoties uz SWD(2013) 244, rīcības plānu izstrādi uzskatīja par preventīvu procesu, kura pamatā ir dalībvalstu pašnovērtējums attiecībā uz pamatcēloņiem, kam bija ietekme uz kļūdu līmeni. Šajā procesā pakāpeniski ir paredzēta iespēja reaģēt, ņemot vērā revīzijas konstatējumus un piedāvājot konkrētas korektīvas darbības. Joprojām uzdevuma daļa ir divkāršā iespēja (preventīva un reaģējoša). Rīcību programmu pēdējie atjauninājumi liecina, ka 50 % visu darbību ierosināja konkrēti Palātas vai Komisijas konstatējumi, taču otras puses pamatā bija pašu dalībvalstu novērtējums.

Turklāt visu 2014.–2010. gada lauku attīstības programmās iekļauto pasākumu pārbaudāmības un kontrolējamības *ex-ante* novērtējumā ir ietverts arī kļūdu īpatsvara risks no prevencijas viedokļa.

1. ieteikums

Komisija piekrīt ieteikumam. Konkrēti Palātas ierosināti jautājumi būtu jārisina rīcības plānos tikai tad, ja ir atklātas nepilnības.

Komisija saprot to, cik svarīgi ir norādījumi saistībā ar kļūdu trīs pamatcēloņiem un labākās prakses izplatīšanu. Šo jautājumu risinās Eiropas Lauku attīstības tīklā un semināros.

Turklāt Komisija jau ir sniegusi dalībvalstīm konkrētus norādījumus par publiskajiem iepirkumiem un lauksaimniecības-vides-klimata pasākumu, tostarp divkāršu finansējumu.

Tīša noteikumu apiešana ir Krāpšanas apkarošanas stratēģijas un šim jautājumam īpaši paredzētu vairākās dalībvalstīs organizētu semināru daļa.

Publiskais iepirkums

Ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.

Tomēr Komisija vēlas uzsvērt, ka 2014.–2020. gada periodam tā jau ir sniegusi norādījumus iesaistītajām iestādēm par izvairīšanos no biežākajām kļūdām Eiropas strukturālo un investīciju fondu projektos. Šīs pamatnostādnes iesniedza vadošajām iestādēm un maksājumu aģentūrām seminārā par kļūdu īpatsvaru, kas notika 2014. gada oktobrī.

Tīša noteikumu apiešana

Komisija piekrīt dalībvalstīm adresētajam ieteikumam.

Agrovides maksājumi

Komisija piekrīt dalībvalstīm adresētajam ieteikumam un vēlas uzsvērt, ka savās atbilstības revīzijās tā sistemātiski pārbauda, vai papildus pārbaudēm uz vietas var veikt administratīvas pārbaudes. Ja var, dalībvalstīm tiek sniegti ieteikumi, lai paplašinātu administratīvo pārbažu tvērumu, un tiek piemērotas finanšu korekcijas.

Turklāt 2014.–2020. gada KLP tiesiskajā regulējumā ir noteikumi, saskaņā ar kuriem dalībvalstīm ir jānodrošina, ka visi īstenotie paredzētie lauku attīstības pasākumi ir pārbaudāmi un kontrolējami.

Visās lauku attīstības programmās ir jāietver pasākumu, tostarp lauksaimniecības-vides-klimata pasākumu, darbību un konkrētu saistību, *ex-ante* novērtējums. Ja šie kontroles pasākumi nav apmierinoši, lauku attīstības programma ir atbilstoši jāmaina (Regulas (ES) Nr. 1305/2013 62. pants). Turklāt, ja saistību neievērošana ir būtiska vai ir pārkāpti attiecināmības kritēriji, ir paredzēts pilnībā samazināt atbalstu, kā arī labuma guvējam nepiešķir atbalstu ne gadā, kad konstatēta neatbilstība, ne nākamajā gadā.

Attiecībā uz sankcijām Komisija uzskata, ka, kaut arī sankcijām par neatbilstībām ir jābūt samērīgām, tās jāsiglabā kā preventīvs līdzeklis.

2. ieteikums

Komisija piekrīt šim ieteikumam. Komisija pašlaik vērtē jauno programmu kontrolējamību un pārbaudāmību un runās par atklātajiem trūkumiem uzraudzības komitejās un gada pārskata sanāsmēs ar vadošajām iestādēm.

Turklāt revīzijas konstatējumi tiks cieši uzraudzīti, lai noteiktu un novērstu jebkuru kļūdu avotu valstu īstenošanas noteikumos, kuros nepieciešamības gadījumā nekavējoties jāveic izmaiņas.

Mācībās, kas gūtas no programmu un valstu noteikumu īstenošanas, dalīsies ELAT un īpašos semināros par kļūdu īpatsvaru.

3. ieteikums

Komisija daļēji piekrīt ieteikumam, jo tā nevar spriest par šādas analīzes tvērumu un rezultātu vai likumdevēju izdarītajām politikas izvēlēm nākamajam plānošanas rezultātam.

Komisija 2017. gadā sagatavos stratēģisku ziņojumu par fondu, apkopojot dalībvalstu iesniegtos gada progresu ziņojumus (Regulas (ES) Nr. 1303/2013 53. pants). Turklāt Komisija un dalībvalstis novērtēs lauku attīstības programmu darbības rezultātus Regulas (ES) Nr. 1303/2013 21. pantā paredzētajā pārskatīšanas procesā. Ņemot vērā šos un citus pierādījumus (piemēram, revīzijas konstatējumus), Komisija vērtēs politikas koncepciju un faktisko nepieciešamību sniegt priekšlikumus nākamajam plānošanas periodam.

Plānošanas perioda beigās Komisija veiks katra atbalsta pasākuma pastāvīgās nepieciešamības rūpīgu analīzi, pirms sniegt priekšlikumu nākamajam plānošanas periodam, kā to darīja pašreizējā periodā.

Pēdējais punkts:

Komisija piekrīt, ka pēc iespējas ir jāizmanto administratīvās pārbaudes, kaut arī tā norāda, ka lielākajā daļā gadījumu tas nav iespējams agrovides darbībās.